

STEFAN STARBA BAŁUK CC VM

płk. w stanie spocz.

01-540 Warszawa, ul. Hauke-Bosaka 16

tel. 839 41 11

Warszawa 14 Luty 2004r.

Szanowna Pani
Renata PATERAK
Kierownik Gminnej
Biblioteki Publicznej

Tuszów Narodowy

Szanowna Pani Renato,

Uprzejmie dziękuję za przesłane ksero z Księgi Pamiątkowej.
Zgodnie z Pani życzeniem przesyłam artykuł o gen. Wł. Sikorskim – proszę
nim rozporządzać wg. własnego uznania, proszę tylko go nie skracać ponieważ
stanowi logiczną całość.

Przesyłam również moją notę biograficzną jest to ścisła kopia tekstu
który ukazał się w "Who is Who" – proszę wykorzystać te dane wg. potrzeb-
treść można dowolnie przeredagować wg. potrzeb.

Łączę wyrazy szacunku i ukłony dla Pani Męża
Z poważaniem

STEFAN STARBA BAŁUK CC VM

ppłk. w stanie spocz.

01-540 Warszawa, ul. Hauke-Bosaka 16

tel. 839 41 11

"Generał broni Władysław Sikorski - strateg, teoretyk wojskowy i publicysta"

Generał broni „Naczelnny Wódz Władysław Sikorski” był jednym z najpierwszych żołnierzy polskich tego stulecia i jednym z największych. Współtwórcą pierwszego zawiązku Wojska Polskiego, Współtwórcą Legionów. Budowniczym upartym siły zbrojnej i narodowej. W boju żołnierzem nieustraszonym. Dowódcą śmiałym, zręcznym, przytomnym, i błyskawicznym w działaniu. Był pierwszym po zakończeniu I Wojny Światowej szefem Sztabu Generalnego, później premierem, później ministrem wojny, łączył w sobie cechy wodza i męża stanu”

Tak scharekteryzował sylwetkę Generała Władysława Sikorskiego jego współtowarzysz broni i przyjaciel, gen.dywizji profesor Marian Kukiel.

Arcybogaty życiorys generała Wł. Sikorskiego nie da się streścić w krótkiej prelekcji, mówią o tym liczne książki, albumy i prezentowane wystawy - te kilka słów ma na celu natomiast podkreślić główne cechy Jego osobowości i charakteru.

Już od wczesnej młodości w latach 1904 i 1905 dał się poznać jako świetny teoretyk wojskowości. Począwszy od 1905 roku Wł. Sikorski utrzymywał ścisłe kontakty z Organizacją Bojową PPS a po ukończeniu studiów na Politechnice w 1907 roku już jako oficer rezerwy i dyplomowany inżynier zaangażował się organizacyjnie w działalność t.zw. "Kółek milicyjnych". Wykładał tam taktykę piechoty według regulaminów austriackich i do jego słuchaczy należeli wówczas m.innymi Józef Piłsudski, Kazimierz Sosnkowski, Walery Sławek, Aleksander Prystor - późniejsi pułkownicy i generałowie Rzeczypospolitej. W 1908 roku był jednym z inspiratorów i organizatorów Konspiracyjnego Związku Walki Zbrojnej tak zwanego Związku Walki Czynnej na którego czele stanął później Józef Piłsudski.

W 1911r. w Krakowie Sikorski przygotował i wydał "Regulamin musztry Związku Strzeleckiego i elementarnej taktyki piechoty" Był to pierwszy od czasów Powstania Styczniowego polski regulamin wojskowy.

16 sierpnia 1914r utworzony został Naczelny Komitet Narodowy którego zadaniem było jednoczenie polskiego wysiłku zbrojnego u boku Austrii. Sikorskiemu awansowanemu do stopnia podpułkownika powierzono funkcję Szefa Departamentu Wojskowego MNK – który przystąpił natychmiast do tworzenia Legionów Polskich.

Rozbudowa Legionów miała w przekonaniu Sikorskiego doprowadzić do stworzenia silnych polskich formacji zbrojnych. Działalność w Naczelnym Komitecie Narodowym zamyka kolejny okres jego życia – odtąd już na stałe będzie związany z wojskiem. W tym okresie datuje się ostry konflikt jaki powstał między Sikorskim i Piłsudskim – zwolennicy Piłsudskiego wystąpili przeciwko dalszej rozbudowie polskich formacji pod patronatem Austrii uważając, że z chwilą wyjścia Rosjan z Królestwa zakończyła się ich antyrosyjska działalność. W przyszłości rozjeście się Sikorskiego i Piłsudskiego stało się faktem i i decydującą sprawą odnośnie dalszych losów Wł. Sikorskiego w jego karierze wojskowej.

W toku rozpoczętej przez Piłsudskiego wojny wschodniej – z początkiem 1920 roku został Sikorski awansowany do stopnia generała brygady i otrzymał dowódctwo grupy operacyjnej. Zdobył ważny węzeł drogowo-kolejowy Mozyrz – Kalenkowicze. W czasie ogólnego odwrotu spod Kijowa bronił Brześcia gdzie omal nie zginął. 6 sierpnia 1920 roku otrzymał od Piłsudskiego jako Naczelnego Wodza rozkaz objęcia tworzonej wówczas 5 Armii.

13 sierpnia 1920 roku wobec zagrożenia stolicy natarciem bolszewickim – dowódca Frontu Północno-Wschodniego gen. Józef Haller rozkazał Sikorskiemu aby rozpoczął odciążające natarcie nad Wkrą.

Głównodowodzący wojsk radzieckich Michaił Tuchaczewski skierował gros swoich sił w kierunku obejścia Warszawy od północy a pozostałymi zamierzał sforsować dolinę Wisły i uderzyć na stolicę od wschodu. W rezultacie na 5-tą Armię gen. Sikorskiego skierowały się główne siły 3-ciej i 5-tej Armii radzieckiej a 4-ta Armia i Korpus Konny wkraczały na jej obszar tyłowy. Natarcie miało się rozpocząć 15 sierpnia i Sikorski postanowił stoczyć bitwę samodzielnie.

Zamierzał pobić najpierw 3-cią i 15-tą Armię Radzieckie a następnie uderzyć na zagrażającą od północy 4-tą Armię Radziecką. To niezwykle trudne i odpowiedzialne zadanie gen. Sikorski zrealizował z wielkim powodzeniem i szczęściem angażując wszystkie swe siły i energię. Bitwa 5-tej Armii Polskiej dowodzonej przez gen. Sikorskiego przekształciła się w samodzielną zwycięską operację w miejsce działania o charakterze pomocniczym.

Generał Maxime Weygand szef misji francuskiej obserwujący przeprowadzoną operację tak ocenił strategię gen. Sikorskiego - cytuję : "mało generałów byłoby zdolnych do prowadzenia podobnej akcji z taką zimną krwią, taką bystrością spojrzenia i takim duchem zaczepnym". Podczas walk stoczonych 15 i 16 sierpnia - 5-ta Armia najpierw rozdzieliła i rozproszyła 3-cią i 15-tą Armię bolszewickie a następnie rozbiła je.

W rozkazie z dnia 28 sierpnia 1920 roku generał Sikorski napisał, cytuję: " Jestem dumny, że dowodziłem oficerami, którzy dzieląc wszelki trud z żołnierzem, potrafili jak sam widziałem, prowadzić boso pułk do ataku. Dumny jestem, że pod memi rozkazami służyli szeregowi, którzy na chwilę przed śmiercią pytali o wieści z pola bitwy, a na wiadomość o polskim zwycięstwie konali z uśmiechem na ustach ".

Pod koniec sierpnia 1920 roku Sikorski mianowany dowódcą 3-ciej Armii Polskiej przeprowadził działania pościgowe za Bugiem przeciwko 1-iej Konnej Armii Siemiona Budionnego. Swoją postawą w Bitwie Warszawskiej 1920 roku gen. Sikorski okazał się dobrym żołnierzem, mądrym i świątym strategiem i popularnym dowódcą co poza uznaniem i chwałą wzbudziło również uczucia zawiści wśród jego przeciwników politycznych.

Opinia zdolnego dowódcy uzasadniała wyraźne wyróżnienie Sikorskiego na początku 1921 roku. 28 lutego awansował do stopnia generała dywizji wyprzedzając wielu generałów. Otrzymał order Virtuti Militari V Klasy a następnie II Klasy. Józef Piłsudski pragnąc wykorzystać jego wiedzę wojskową mianował go Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Pełniąc tą funkcję w latach 1921, 1922 przeprowadził Sikorski całkowitą reorganizację Armii. Bardzo dużo uwagi gen. Sikorski poświęcał polityce zagranicznej-swoje poglądy na ten temat

ogłosił w dokumencie p.t. "Polityka zagraniczna z punktu widzenia bezpieczeństwa Państwa" uznaje w nim równorzędne zagrożenie tak ze strony Niemiec jak i Rosji radzieckiej. W tym miejscu należy pamiętać, że pisze to na siedemnaście lat przed Wojną Obronną Polski 1939 roku! Gwarancje bezpieczeństwa Rzeczypospolitej widział przede wszystkim w sojuszu z Francją.

W grudniu 1922 roku po zamordowaniu prezydenta Gabriela Narutowicza Sikorski stanął na czele Rządu i jako Prezes Rady Ministrów opanował sytuację grożącą w Polsce wybuchem wojny domowej. Od początku 1924 roku do listopada 1925 r. był ministrem Spraw Wojskowych.

Olbrzymie zasługi nie zdołały zapobiec nowemu konfliktowi z Piłsudskim dotyczyło to różnicy zdań w sprawie organizacji najwyższych władz wojskowych - Sikorski popierał wzór francuski - Piłsudski żądał utworzenia stanowiska Naczelnego Wodza - zresztą myśląc o sobie. Wpływy Piłsudskiego zdecydowały w listopadzie 1925 roku Sikorski opuścił Ministerstwo Spraw Wojskowych i odszedł na dowództwo Okręgu Korpusu VI we Lwowie.

Podczas "Zamachu Majowego" w 1926r nie wystąpił Sikorski przeciwko Piłsudskiemu. Na wezwanie Witosa o przybycie i wsparcie wojsk rządowych odpowiedział odmownie argumentując "że wobec możliwości buntu ukraińskiego i ruchów wojsk radzieckich musi pozostać we Lwowie".

Po objęciu władzy przez Piłsudskiego było oczywiste, że będzie musiał odejść. 19 marca 1928 roku / w dzień imienin Józefa Piłsudskiego / został zdymisjonowany - bezpośrednim powodem dymisji było ukazanie się w 1928 roku książki Sikorskiego "Nad Wisłą i Wkrą" - szczególnie zaś przedmowa marszałka Focha w której on podkreślił wyraźnie olbrzymie i decydujące znaczenie działania 5 Armii dowodzonej przez Sikorskiego w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Sikorskiego pozbawiono funkcji rozkazem ministra spraw wojskowych - do 1939 roku żadnej funkcji mu nie powierzono. Przez okres 11 lat a był to czas rosnącej militarystyki Niemiec i Związku Radzieckiego - Armia Polska została pozbawiona jednego z największych strategów jakich Polska miała. Po śmierci Józefa Piłsudskiego /12 maja 1935r/ opozycja liczyła na zmiany rządu w Polsce. Niektórzy politycy mieli nadzieję na powrót Sikorskiego do rządu. Przykładem niechęci i nienawiści ekipy rządzącej była odmowa udziału Sikorskiego w pogrzebie

Marszałka Piłsudskiego, minister Spraw Wojskowych gen. Tadeusz Kasprzycki uznał, że będzie to prowokacja wobec żołnierzy Komendanta.

Przez jedenaście lat t.zn. od 1928-ego do 1939-ego roku gen. Sikorski był pozbawiony jakiejkolwiek funkcji wojskowej – lata te poświęcił wyężonej pracy w zakresie publicystyki wojskowej. Dał się poznać w tym okresie jako znakomity teoretyk militarny publikując w dziennikach i tygodnikach polskich liczne artykuły na ten temat. W 1931 roku ukazała się wydana we Lwowie jego książka p.t. "Polska a Francja w przeszłości i dobie obecnej" – jednocześnie ukazało się jej wydanie francuskie. W 1934 roku a więc na 5 lat przed wybuchem II Wojny Światowej ukazało się największe dzieło jego życia z zakresu strategii wojskowej – praca pod nazwą "Przyszła wojna, jej możliwości i charakter oraz związane z nią zagadnienia obrony kraju". W tłumaczeniu francuskim wyszło w roku 1935 z przedmową marszałka Petain /będącego wówczas u szczytu sławy/. Dzieło to było owocem długich studiów, analiz i nieomal genialnie przewidywało jak postęp techniczny, zbrojeń, znaczenie motoru, pancerza i lotnictwa wpłynie na zmianę strategii i taktyki w prowadzeniu przyszłej wojny. Gen. Sikorski z niezwykłą precyzją przewidział niemal wszystko co pięć lat później nastąpiło na europejskich frontach, II Wojny Światowej. Dzieło jego studiowano w akademiach wojskowych ZSRR, oraz Niemiec. Przetłumaczono w Anglii i Stanach Zjednoczonych. Przekład amerykański pt. "Modern Warfare" nastąpił dopiero w 1943-cim roku – jest jednak opatrzony uwagą wydawcy. cytuję: "Wojna zapewne wyglądała by inaczej gdyby we właściwym czasie przeczytali ją ci wszyscy do których była adresowana.."

Gen. Sikorski w swoim dziele określa nawet przedział czasu w którym nastąpi początek wojny umieszczając go między 1935-tym a 1940-tym rokiem. Przewiduje totalny, bezwzględny i ludobójczy charakter przyszłej wojny. Przewidział masowe ataki wielkich bombowców i przewiduje wprowadzenie olbrzymiej ilości czołgów na pola bitew co do joty sprawdziło się w 1939, 1940, i 1941-my kiedy Niemcy łączyli swoje dywizje pancerne w korpusy i olbrzymie Armie Pancerne.

Odnosnie tego co przewidywał gen. Sikorski i co później nastąpiło pozwolę sobie przytoczyć "in extenso" kilka zdań z jego dzieła. Na stronie 175 pisze

on, cytuję "Lotnictwo .. w pierwszym rzędzie jego zadaniem będzie walka o przewagę w powietrzu oraz masowe bombardowanie najpoważniejszych ośrodków siły przeciwnika na lądzie.." Na stronie 227 – pisze, cytuję : "Zmechanizowane brygady rozporządzające ciężkim i opancerzonymi czołgami dążyć będą do przerwania frontu wykorzystując w pełni swą wielką siłę uderzeniową"

To pisze autor kiedy w Francji obowiązuje doktryna wojny pozycyjnej i Francuzi rzekomo bezpieczni, w cieniu linii Maginota piszą na swych plakatach "Nous vaicrons parceque nous sont les plus fort" /Zwycięzimy bo jesteśmy silniejsi/a Polska w chwili wybuchu wojny miała czterdzieści pułków kawalerii i jedną, jedyną Brygadę Kawalerii Pancerniej płk. Maczka. Jak się to skończyło wszystkim wiadomo. Bohaterstwo żołnierza polskiego, który bił się wspaniale nie mogło zastąpić braków w sprzęcie i wyposażeniu.

Nie jest zadaniem tej pracy szczegółowa analiza działalności gen. Sikorskiego ale są dwa okresy jego życia kiedy nasz naród był tak bardzo związany z jego postacią i faktami które miały miejsce. i wiązały się z przyszłością naszego Państwa.

Pierwszy to czas kiedy stanął na czele Rządu Polskiego we Francji w na jesieni 1939 roku i rozpoczął odbudowę polskiej państwowości oraz Polskich Sił Zbrojnych przywracając nadzieje na odzyskanie wolności.

Drugi to jego tragiczna śmierć która okryła żałobą nasz naród a nawet jego przeciwników politycznych. Mało kto wówczas zdawał sobie sprawę jak śmierć generała wpłynęła na losy naszego narodu. Zabrakło Jego w momencie kiedy zabierano nam Wilno, Lwów i wschodnie rubieże Rzeczypospolitej – Jego autorytet i pozycja na arenie międzynarodowej nie pozwoliła by na to. Dlatego musiał zginąć i mało istotną sprawą jest w jakich okolicznościach doszło do tragedii natomiast ważną jest kto był rozkazodawcą. W zgodnej opinii światłych polskich polityków jak ambasador Raczyński, prezydent Kazimierz Sabbat, dyrektor Jan Nowak Jeziorański i wielu, wielu innych – w oparciu o prosty, logiczny wywód tylko Stalinowi zależało na usunięciu polskiego męża stanu z którego autorytetem musiałby się liczyć. Kiedy jego zabrakło wszyscy inni okazali się za mali do tej roli a skutki tego trwały przez następne 48 lat ..i trwają do dzisiaj..

Przez trzy lata w czasie II Wojny Światowej miałem honor jako żołnierz Dywizji Pancernej gen. Maczka służyć pod rozkazami generała Sikorskiego, a nawet w czasie odprawy cichociemnych osobiście z Nim rozmawiać. Widywaliśmy go wielokrotnie bowiem generał wizytował często i dokonywał inspekcji oddziałów, miał serdeczny, ojcowski stosunek do nas, generał kochał swoich żołnierzy i w nas pokładał swoje nadzieje i my kochaliśmy Jego. Jego strata w naszych sercach jest wiecznie żywa. Cześć Jego pamięci...

Przy opracowaniu niniejszego artykułu korzystałem z publikacji: Marian Kukiel Władysław Sikorski, Olgierd Terlecki Generał Sikorski, Tadeusz Panecki Generał Broni Władysław Eugeniusz Sikorski oraz materiałów Instytutu gen. Sikorskiego w Londynie .